

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/88	16 januari 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 2/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/88 d.d. 16 januari 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

02/96

(Afgesloten 161200A JAN 1996)

Conclusie/voorzicht

De benoeming van een nieuwe premier voor de Bosnisch-Kroatische Federatie met beperkte politieke ervaring wijst erop dat de Bosnische president Izetbegovic de macht in de praktijk wil concentreren in het door hem voorgezeten presidium.

De Servische president Milosevic heeft zich openlijk gekeerd tegen een massaal vertrek van Servische bewoners uit Sarajevo en zich gekeerd tegen "onverantwoord optreden" van Bosnisch-Servische leiders in deze kwestie.

Er blijft sprake van wrijvingen tussen Moslims en Kroaten. Opmerkelijk is een incident in noord-Bosnië, waar tot op heden nauwelijks sprake was van onderlinge spanningen.

Bosnië-Herzegovina

Op 10 januari heeft het Bosnische parlement een kandidaat voorgedragen voor het premierschap van de Moslim/Kroatische Federatie. Het betreft een Moslim uit Tuzla, Kapetanovic, een electro-technisch ingenieur met slechts beperkte politieke ervaring. Kapetanovic heeft aangekondigd een zakenkabinet te willen vormen, dat het herstel van de Bosnische economie centraal zal stellen. Zoals reeds eerder gemeld, lijkt president Izetbegovic de invloed van de huidige premier Silajdzic te willen reduceren. Deze is voorgedragen voor het voorzitterschap van de regering die geheel Bosnië-Herzegovina moet vertegenwoordigen. Aangenomen wordt dat de Servische participatie daarin minimaal zal zijn, waardoor de Federatieregering groter zal zijn. Dat een politicus met beperkte ervaring daarvan de leiding zal krijgen, wijst erop dat Izetbegovic hoopt de werkelijke macht in het Bosnische presidium te concentreren, waarin hijzelf en zijn plaatsvervanger Ganic de dienst uitmaken.

Dat (ook) de regering-Kapetanovic met grote interne problemen te maken zal krijgen, blijkt onder meer uit het feit dat het parlement het nog niet eens is kunnen worden over een wettelijk kader van de defensie-organisatie van de Federatie. Belangrijkste struikelblok lijkt de positie van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO). De Kroaten zijn, ondanks herhaaldelijke toezeggingen, nog niet bereid hun "Republiek Herceg-Bosna" op te heffen. In dat kader houden zij ook vast aan een eigen defensie-organisatie. Aangekondigd is dat een commissie van vijf Kroaten en vijf Moslims onder Amerikaans

voorzitterschap een wettelijk kader zal ontwerpen voor een defensie-organisatie. Het is echter uiterst onwaarschijnlijk dat de Kroaten de controle over de HVO uit handen zullen geven.

Volgens een melding van IFOR hebben leden van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) in Vlasenica (ten westen van Srebrenica) burgers verboden pamfletten aan te nemen waarin taak en missie van IFOR werden uitgelegd. De bevelhebber van de VRS in de betreffende sector heeft later toegezegd dat dit optreden niet zal worden herhaald. Achtergrond van deze VRS-actie is het feit dat de Bosnisch-Servische politieke leiding in haar berichtgeving aan de eigen bevolking in het verleden consequent de internationale gemeenschap in het algemeen en NAVO in het bijzonder heeft beschuldigd van een anti-Servische opstelling. Waarschijnlijk hebben de machthebbers in Vlasenica willen voorkomen dat IFOR de lokale bevolking informeert over de concrete taken van de vredesmacht en overtuigt van haar neutrale doelstelling bij de uitvoering van het vredesakkoord. Denkbaar is dat Servische overheden ook in andere regio's zullen proberen te verhinderen dat informatie van NAVO-zijde de (Servische) burgerbevolking bereikt.

De Servische president Milosevic heeft de Servische bewoners van Sarajevo opgeroepen hun woonplaats niet te verlaten. Tevens vroeg hij hen geen gehoor te geven aan, wat werd genoemd, "onverantwoorde verklaringen van enkele van hun leiders". Deze uitspraken van Milosevic houden verband met zijn machtsstrijd met zijn Bosnisch-Servische ambtgenoot Karadzic en het felle verzet van de Bosnisch-Servische autoriteiten tegen het in het vredesverdrag voor Bosnië-Herzegovina overeengekomen herstel van het Bosnische gezag over Sarajevo. Van Bosnisch-Servische zijde is Milosevic verweten bij de vredesonderhandelingen de belangen en de veiligheid van de Servische bevolking in het bijzonder van Sarajevo te hebben verkwanseld. Om die reden hebben aanzienlijke aantallen Serviërs de Bosnische hoofdstad inmiddels verlaten. Overigens had de Bosnisch-Servische leiding reeds maatregelen genomen om de Servische uittocht uit Sarajevo binnen de perken te houden teneinde de Servische aanspraken op (een deel van) de Bosnische hoofdstad te kunnen handhaven.

De Chef Staf van de VRS, Milovanovic, heeft bij IFOR geprotesteerd tegen het feit dat Bosnische troepen in enkele dorpen, die zij in het kader van het vredesverdrag op korte termijn dienen over te dragen aan de VRS, huizen hebben geplunderd of in brand gestoken. Milovanovic waarschuwde dat hij, als IFOR niet tegen deze incidenten optreedt, niet kan uitsluiten dat ook de VRS in gebieden die zij op hun beurt moeten opgeven tot dit soort acties overgaat. In sommige delen van Sarajevo zijn reeds huizen door vertrekkende Serviërs in brand gestoken. Met zijn verkapte dreigement lijkt Milovanovic ook -op voorhand- dergelijke acties van Servische zijde te willen rechtvaardigen. Het uitblijven van IFOR-optreden kan de VRS in een later stadium gebruiken als argument voor de bewering dat IFOR niet neutraal is. Desondanks is het pleidooi van Milovanovic voor een optreden van IFOR in lijn met de opstelling van andere Bosnisch-Servische machthebbers, zoals vice-president Koljevic, die recentelijk een relatief positieve houding hebben ingenomen tegenover IFOR.

De burgemeester van Stolac (ten zuiden van Mostar) heeft tegenover leden van de EU-waarnemersmissie verklaard dat het bestuur van deze stad op soortgelijke wijze zal worden georganiseerd als dat in Mostar. In beide steden was sprake van een kleine vooroorlogse Moslim-meerderheid en een grote

Kroatische minderheid. De regio-Stolac verbindt Mostar met de meer zuidelijk gelegen gebieden, die door de Kroaten in 1993/94 etnisch zijn "gezuiverd". Hoewel de burgemeester van Stolac, getuige bovengenoemde uitspraak, wil streven naar een geïntegreerd stadsbestuur voor Moslims en Kroaten, is de kans groot dat laatstgenoemden, die aanspraak maken op west-Mostar en het gehele zuiden van Bosnië-Herzegovina, ook (delen van) Stolac onder hun exclusieve controle zullen pogen te krijgen om een territoriaal aaneengesloten gebied te behouden. Dit zou nadelige gevolgen hebben voor de samenwerking tussen Kroaten en Moslims in andere delen van Bosnië-Herzegovina.

IFOR meldt dat zich de afgelopen dagen een gespannen situatie tussen Kroaten en Moslims heeft voorgedaan bij Jelah, een plaats ten zuiden van Doboj. Volgens het Kroatische persbureau was er sprake van een poging van Moslims om zich meester te maken van door Kroaten gedomineerde posities. Een gewapend treffen is echter voorkomen door optreden van IFOR. Deze melding is opmerkelijk, omdat tot op heden vrijwel uitsluitend sprake was van spanningen tussen Kroaten en Moslims in centraal-Bosnië en in Herzegovina. In noord-Bosnië, en met name rond Tuzla, hebben leden van beide bevolkingsgroepen tot op heden constructief samengewerkt en was geen sprake van aanwijsbare conflicten. Vooralsnog wordt aangenomen dat het hier ging om een geïsoleerd incident. Desondanks zetten dergelijke ontwikkelingen de samenwerking tussen beide bevolkingsgroepen elders in Bosnië-Herzegovina onder druk.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft zijn veto uitgesproken over de benoeming van de door de gemeenteraad van de hoofdstad Zagreb gekozen burgemeester Granic (een broer van de Kroatische minister van Buitenlandse Zaken!). Zoals bekend had de partij van Tudjman (HDZ) bij de parlements- en gemeenteraadsverkiezingen van najaar 1995 een tegenvallend resultaat geboekt. In Zagreb behaalde de oppositie zelfs een meerderheid in de gemeenteraad. Tot op heden had de HDZ de verkiezing van oppositie-kandidaat Granic weten te voorkomen door de vergaderingen van de gemeenteraad te boycotten. Dat Tudjman bereid is diens benoeming met een veto te verhinderen, geeft aan hoe veel belang hij er aan hecht de controle over het bestuur van de hoofdstad in handen van de HDZ te houden. Volgens de Kroatische kieswet moet het stadsbestuur nu een nieuwe kandidaat voordragen, die de president opnieuw mag afwijzen. Vervolgens zou Tudjman een eigen kandidaat moeten nomineren. Daarover moet de gemeenteraad dan op haar beurt een oordeel uitspreken. Deze verwickelingen onderstrepen dat het democratiseringsproces in Kroatië op grote problemen blijft stuiten.

Volgens recente meldingen hebben leden van de para-militaire organisatie van de oorlogsmisdadiger Arkan in oost-Slavonië een aantal deserteurs uit de voormalige Kroatisch-Servische strijdkrachten (SVK) gearresteerd. Het moreel van de SVK is momenteel uiterst laag. Deze melding is in overeenstemming met eerdere indicaties dat de Arkan-eenheden, die zich tot voor kort uitsluitend hadden beziggehouden met het behartigen van Arkan's economische en veiligheidsbelangen, in de toekomst ook min of meer reguliere politie-taken voor de "officiële" overheden in oost-Slavonië zullen gaan uitvoeren. Denkbaar is dat Arkan, die in oost-Slavonië onder meer betrokken is bij oliewinning en zwarte handel, met zijn optreden ook wil helpen voorkomen dat oost-Slavonië weer onder Kroatisch bestuur komt, omdat dit voortzetting van zijn economische activiteiten onmogelijk zou maken.